

DOTYK KRÁSY

BANSKÁ ŠTIAVNICA

9.-11.III.2018

CESTOU NEVYPOVEDANÉHO
BIELY LIST / FOGLIO BIANCO
OBRAZOV-ÚZADIÉ
BDENIE NA HRANICIACH
PREVAHA SKRYTÉHO

ANOTÁCIA

Aj sakrálna téma vyžaduje výraz, ktorý bude komunikatívny a súčasný. Diela, ktoré nesú stopy sakrálnosti, bývajú často vytvorené „za hranicami Cirkvi“ a opačne, ak je uprostred Cirkvi stratený kontakt so súčasným umením, neraz je výsledkom „tvorba“ s plochým, neoslovujúcim spracovaním náboženských motívov. Práca so spirituálnym fenoménom je už vo svojej podstate ambivalentná – na jednej strane prináša vedomie nemanipulovateľnosti s jej objektom (Absolútnom), na druhej strane je zvlášť dôležitý a nezastupiteľný subjekt, ktorý naň odkazuje. Hovoríme o tvorbe, ktorá vedie k otvoreniu sa pre Transcendentno. Proces otvárania sa zo strany umelca je zároveň procesom hľadania jazyka, ktorého podstatou je „aktualizácia inkarnácie“ v konkrétnom čase a na konkrétnom mieste.

Každé obdobie Cirkvi prináša nové výzvy a nové odpovede vyjadrené špecifickým jazykom a spiritualitou. Analógiou je rôznorodosť umeleckých smerov a slohov, ktoré sa objavujú v dejinách umenia. Nejde o dva oddelené svety, ale prenikajúce sa oblasti. Spiritualita sa premietala a premieta do umenia a umenie v histórii človeka pomáha vyjadrovať duchovnosť. V súčasnom umení ustupujú plastické a emotívne antropomorfné obrazy známe z obdobia gotiky či baroka, do popredia sa viac sunie prázdny priestor, ktorý rovnocenne evokuje prítomnosť presahujúceho tajomstva, ako aj existenciálne chvenie. Analogicky v oblasti jazyka dominuje otázka, či nie sú obrazy s „informačnou nenasýtenosťou“ výpovednejšie ako tie „vyrozprávané“, explicitné?

INTENZITA ZOBRAZENIA

Jeden zo spôsobov delenia kanonických kníh Starého zákona na Tóru, profetické a dejinné knihy je odvodený od „intenzity hlasu“ Boha. Môžeme konštatovať, že prvých päť kníh Tóry zaznamenáva najsilnejšiu intenzitu, ktorá je vyjadrená slovnou formuláciou „Ja, Pán, hovorím“. Pri profetických knihách formulácia „Pán povedal ...“ naznačuje umenšenie intenzity hlasu. Dejinné knihy už „o Bohu“ hovoria iba hlasom človeka. V knihe Judit sa dokonca Božie meno ani nespomenie. Ide o prípad utíchnutej reprezentácie Boha v príbehu, nie však jeho neprítomnosti. Zosilnenie hlasu nastáva znovu v Novom zákone, kde sa stretávame s kazateľskou formulou Božieho Syna „Ja vám hovorím“, ktorá opätovne slabne a stráca sa v udalosti Bielej soboty.

Nedefinitívny obraz Nedefinovateľného

Zákaz zobrazovania Boha v Dekalógu nechce byť negatívnou, ale pozitívnou formuláciou. Ide o zadržanie sebaistého vyjadrenia vo vzťahu k Absolútnu, ktoré presahuje naše pojmy a predstavy. Aj keď tieto vyjadrenia zdanlivo hovoria o akomsi odstupe od obrazu, paradoxne, ich vnútorné poslanstvo prehĺbuje cestu k Absolútnu a smeruje k zachyteniu podstaty. Umenie sa stáva spôsobom hľadania.

Obraz je otvorenou realitou. V tvorbe ide o odvahu „zahodiť“ stovky „obrazov“, vlastných predstáv kvôli smerovaniu k obrazu, ktorý komunikuje podstatné v chvejivom napätí dôvernej blízkosti a krajnej neistoty. Preto i „dokončený“ obraz nie je niečo definitívne, ale iba krok k ďalšiemu „nedokončenému“ obrazu.

Paradox prázdna

Nezobraziteľnosť býva často vyjadrovaná prázdnom, ktoré má priestorové konotácie, alebo postupmi latencie, ktoré zámerne odkladajú významy, zastierajú explicitnosť, alebo ich charakterizuje jemné škálovanie v rámci toho istého javu. Prázdny priestor svojou silou koncentruje pozornosť a privádza človeka do vnútorného priestoru, k vlastnému jadrú, kde býva Boh. Latencia núti k opakovanému a pozornému hľadaniu, k zvláštnej, dôslednej citlivosti, ktorá je výrazom nesamozrejmeho vnímania sveta a jeho hĺbky.

Reprezentácia

Obraz je zvyčajne chápaný ako spôsob zachytenia reality. V profetizme a v mystike však môžeme nájsť aj opačný postup. „Slovné“ obrazy vytvárané mystikmi a prorokmi pomáhali sprítomňovať unikajúcu realitu, ktorou prenikal Boh. Mystici a proroci formulovali slová, ktoré mali schopnosť pretvárať realitu skrze obrazy, hoci často cestou paradoxov a zmierňovaním protikladov (porov. Iz 11, 6-9).

Dostávame sa k termínu reprezentácie v umení. Jej podstatou je zástupné zobrazovanie. Naša myseľ narába s objektom spôsobom, pri ktorom si uvedomuje, že jeho podstatou je niečo iné než to, čo v prvom pláne vyjadruje. Obraz, reprezentácia sa dostáva do úzadia, aby vystúpilo to, na čo poukazuje.

Svätá Katarína Sienska používala vo vzťahu k Bohu obrazy mosta alebo širokej záhrady či pokojného mora. Kontemplácia bola pre ňu rozhladňou v krajine. Jej obrazy sa nesnažia o vyjadrenie fyzikálnych foriem, vyhýbajú sa detailom, iba sa usilujú energicky naznačiť niekoľko ťahov, ktoré sú markantné. Obrazy, ktoré používa, sú koncentrované na myšlienku, koncept. Nedáva dôraz na premenlivosť vecí, usiluje sa o vyjadrenie podstaty. Ani po mnohých storočiach nie sú jej myšlienky zastaralé a bez väčších ťažkostí je im možné porozumieť. Sila jej obrazov je v schopnosti abstrakcie, ktorá smeruje k uchopeniu jadra vecí. (Porov. BERCEVILLE, G.: Prohlášení sv. Kateřiny za Učitelku Cirkvi. In. Salve. roč. 23, č. 1, 2013, s. 113.)

PROGRAM

Dotyk krásy sa uskutoční v Banskej Štiavnici 9. -11. marca 2018. Stretnutie otvoríme v Kultúrnom centre Banskej Štiavnice a pokračovať bude podľa priloženého programu.

UBYTOVANIE

Ubytovanie bude zabezpečené už tradične v Skautskom dome sv. Juraja a v ďalších ubytovacích zariadeniach v Banskej Štiavnici.

POPLATOK

Účastnícky poplatok (strava, ubytovanie, pracovný materiál) je pre pracujúcich 45,- eur, pre študentov a dôchodcov 30,- eur.

PRIHLASOVANIE

Svoj záujem o účasť môžete záväzne potvrdiť prihlásením sa prostredníctvom registračného formulára na www.dominikanky.sk a dominikani.sk od 29. februára do 25. februára 2018 a úhradou účastníckeho poplatku na účet, uvedený v registračnom formulári.

Prihláška je považovaná za platnú po úhrade účastníckeho poplatku. Prípadné odhlásenie s vrátením poplatku je možné najneskôr do 28. februára 2018 na adrese: dotykrasy12@gmail.com.

Za organizačný tím sa v priateľstve fra Angelica na Vás tešia

sr. Blažejka Furjelová
fr. Mannes Stanislav Marušák OP

PIATOK 9.3.2018

14.00 – 17.00 Príchod a registrácia účastníkov (Skautský dom)
18.00 Sv. omša (kaplnka sv. Ignáca, Kammerhof)
19.00 Slávnostné otvorenie (Kultúrne centrum)
Agapé
Úvodné slovo

Prednáška:
Jana Juhasová: „Od symbolu k latencii.
Aktuálne tendencie v spirituálnej poézii.“
Krátke predstavenie dielni

20.30 Koncert Katka Máliková

7.00 – 8.00 Raňajky (Skautský dom)
8.30 Sv. omša s rannými chválami (kostol sv. Kataríny)
9.30 - 10.30 Prednáška:
Serggio Dias Branco, PhD (Kent, Portugalsko)
(Kammerhoff)

od 11:00 Práca v dielňach

Slovo: Eva Urbanová a kol. (Hotel Ister)

Hudba: Lubica Čekovská (CZŠ sv. Františka)

Film: Sergio Dias Branco (Kammerhof)

Divadlo: Marek Mokoš (CZŠ sv. Františka)

Svetlo v architektúre: Karol Gregor (Kaplnka sv. Ignáca)

Modrotlač: Peter Trnka (CZŠ sv. Františka)

Textilno-tkaná miniatúra: Zuzana Pekarová
(CZŠ sv. Františka)

13.00 – 14.00 Obed (CZŠ sv. Františka)
14.00 – 18.00 Práca v dielňach
18.00 – 19.00 Večera, (CZŠ sv. Františka)
19.00 Vešpery
20.00 Film (Kammerhof)

NEDELA 11.3.2018

07.00 – 08.00 Raňajky
08.30 Svätá omša s rannými chválami (kostol sv. Kataríny)
09.30 – 12.00 Prezentácia dielni

12.00 – 14.00 Obed (Skautský dom)

Katarína Málíková je mladá, ambiciózna speváčka, klaviristka a skladateľka, ktorá tvorí originálne skladby aj aranžmány ľudových piesní. Katarína pochádza z Polomky na Horehroní, ktoré je výnimočné svojou hudbou. Jej debutový album s názvom Pustvopol vyšiel v novembri 2016 v Slnko Records, okamžite si získal pozornosť odborníkov aj mnohých poslucháčov a stal sa jedným z top albumov za rok 2016 na Slovensku. Piesne z albumu Pustvopol tvoria základ repertoáru jej koncertov, avšak rada svoje vystúpenia oživuje o skladby s nádychom rozprávkového šansónu a jazzu.

KATARÍNA MÁLIKOVÁ

DRŽITELKA HUDOBNÝCH CIEN
Radio Head Award v kategóriách:
Debut roka 2016
Album roka / Cena kritikov 2016
Nahrávka roka – worldmusic/folk 2016

ŠKUPINA KATARÍNY MÁLIKOVEJ

Katarína Málíková – spev, klavír, syntezátory,
tamburína, píšťalky, triangel, sampler
Katarína Turčinová – flauta, píšťalka, fujara
Andrej Turčin – I. husle
Žaneta Mariňáková – II. husle, tamburína
Janko Tomek – kontrabas, basgitara
Kludia Kosmeľová – klavír
Ondrej Druga – akordeón, spev

SÉRGIO DIAS BRANCO

PORTUGALSKO

Sérgio Dias Branco je odborným asistentom filmového štúdia na Univerzite v Coimbre, kde koordinuje Filmové a obrazové štúdium a Laboratórium pre výskum a praktické umenie (LIPA) a riadi magisterské štúdium umenia. Prednášal film na New University v Lisabone a na Univerzite v Kente (spolu s televíziou), kde získal doktorát v oblasti Film. Je členom Kolégia AIM - Združenia výskumných pracovníkov pohyblivého obrazu a Filmovej analytickej skupiny "The Magnifying Class" na Oxfordskej univerzite. Spolupracuje s dvoma časopismi, Cinema: Journal of Philosophy a Moving Image and Conversations: Journal of Cavellian Studies, a je autorom Por Dentro das Imagens: Obras de Cinema, Ideias do Cinema [Vo vnútri obrazov: Filmové diela, Filmové idey] (Documenta, 2016). Sérgio študuje teológiu na Durhamskej univerzite a je laický dominikán.

Sérgio Dias Branco is Assistant Professor of Film Studies at the University of Coimbra, where he coordinates the Film and Image Studies and the Laboratory for Investigating and Practicing Art (LIPA) and directs the MA in Art Studies. He has taught film at the New University of Lisbon and at the University of Kent (along with television), where he was awarded a PhD in Film Studies. He is a member of the Direction Board of AIM - Association of Moving Image Researchers and of the film analysis group "The Magnifying Class" at Oxford University. He co-edits two journals, Cinema: Journal of Philosophy and the Moving Image and Conversations: The Journal of Cavellian Studies, and is the author of Por Dentro das Imagens: Obras de Cinema, Ideias do Cinema [Within Images: Film Works, Cinema Ideas] (Documenta, 2016). Sérgio studies theology at Durham University and is a lay Dominican.

FILM

Titul mojej prednášky bude "Nádhera viery: Recenzia filmov Lurdy (2009) a Ja, Daniel Blake (2016)".

Workshop bude venovaný nádeji a filmu Fuocoammare (Fire at Sea, 2016). Obe (prednáška aj workshop) súvisia s mojím výskumom na Durhamskej univerzite o teologických čnostiach a ich reprezentácii v súčasnom filme.

H U D B A

Ľubica Malachovská Čekovská je významná slovenská skladateľka a klaviristka. Komponuje vážnu, scénickú a filmovú hudbu. Niekoľko rokov sa aktívne venovala ako klaviristka starému jazzu v štýle 20-tych -30-tych rokov minulého storočia v orchestri Bratislava Hot Serenaders. V súčasnosti úzko spolupracuje ako klaviristka s Milanom Lasicom.

Ako prvej žene v dejinách jej Slovenské národné divadlo v novembri 2013 uviedlo svetovú premiéru opery s názvom DORIAN GRAY. Podľa renomovaných svetových denníkov New York Times, La Stampa, The Opernwelt sa táto opera stretla s mimoriadnym uznaním medzinárodného ohlasu. V máji tohto roku odznel v slovenskej a českej premiére (na Pražskej jari) jej Violin Concerto so svetoznáмым francúzskym huslistom Augustínom Dumayom a Slovenskou filharmóniou a v rovnakom čase odznela na Pražskej jari svetová premiéra Four Movements v podaní skvelého amerického pianistu Garricka Ohlssona.

Okrem festivalu Pražská jar boli jej diela predvedené na významných festivaloch súčasnej hudby ako Festival Davida Oistracha v Pärnu v Estónsku, Spitalfields v Londýne, Melos-Étos v Bratislave a Aspekte v Salzburgu. Za svoju tvorbu získala mnohé ceny a ocenenia.

Vo workshope Vás lektorka prevedie nahrávkami svojej tvorby filmovej i vážnej. A potom si niečo "zahráte" na klavíri. Nazvime to "Z detskej izby".

ĽUBICA ČEKOVSKÁ

Mgr. Jana Juhásová, PhD.

Literárna vedkyňa, kritička a vysokoškolská pedagogička (FF KU v Ružomberku). V r. 2016 vydala monografiu Od symbolu k latencii. Spirituálna téma a žáner v súčasnej slovenskej poézii. Spolupracuje so Slovenským rozhlasom, Rádiom Lumen, prispieva do rôznych literárnovedných časopisov a organizuje literárne podujatia.

Mgr. Eva Urbanová, PhD.:

Absolventka FHV UMB v Banskej Bystrici v odbore slovenský jazyk a literatúra. V roku 2013 ukončené doktorandské štúdium v tom istom odbore, momentálne literárna kurátorka Literárneho a hudobného múzea v Banskej Bystrici, organizátorka literárnych podujatí.

S L O V O

Mgr. Silvia Kaščáková, PhD.:

Poetka, prekladateľka, autorka piesňových textov a sporadicky aj iných literárnych foriem. Pre Slovenský rozhlas a Rádio Lumen pripravuje scenáre relácií zameraných na poéziu. V roku 2015 vydala debut Krímiť leva, v roku 2016 vyšla v jej preklade zbierka Veľké číslo od držiteľky Nobelovej ceny Wisławy Szymborskej. Venuje sa literárnej publicistike a umeleckej interpretácii textov.

HAIKU – UMENIE NA TRI RIADKY

Dielňa slova:

Hosomi, wabi, sabi, karumi, go-šiči- go – to nie sú japonské čaje ani čínske prísady do varenia, ale prísne a krásne pravidlá najčistejšej japonskej poézie zo sedemnásteho storočia s názvom haiku. Na workshopoch haiku máte možnosť priučiť sa tomuto umeniu. Spoločne zvládneme pravidlá písania haiku, oboznámime sa s jeho vznikom a vývojom, s jeho duchovnou podstatou a s jeho súčasnou japonskou, ale i slovenskou podobou. Zároveň si ukážeme aj tradíciu tzv. komentovania (interpretovania) haiku. Vyvrcholením tvorivých dielní bude tvorba vlastných haiku, ich spoločné dotváranie a následná prezentácia.

PETER TRNKA

Peter Trnka pokračuje v rodinnej tradícii výroby modrotlače už ako piata generácia. V Ivanke pri Dunaji si postavil vlastnú dielňu, v ktorej od roku 2010 experimentuje s technologickými postupmi a novými vzormi. Dielňa v súčasnosti vyrába modrotlačovú metráž, obrusy, závesy, perinové obliečky a iné.

Vo workshope Vás Peter Trnka vovedie do umenia dávnych techník modrotlače.

Modrotlač

Režuruje opery, činohru či pohybové divadlo. Pohybuje sa hlavne v Českej republike, Poľsku a na Slovensku.

Charakteristika práce, o ktorú sa usiluje, je réžiou priniesť krásu, pravdu a dobro. Zameriava sa na dialóg so súčasnými problémami doby a snaží sa položiť provokačné otázky i priniesť katarziu. Dôležité je, aby jeho predstavenia boli preniknuté transcendentnom. Zameriava sa a hľadá cesty, ktoré smerujú k morálnym, kresťanským, duchovným hodnotám a k jasnému cieľu, ktorým je svetlo – Boh. Detailne pracuje so skúmaním a hľadaním ciest v herectve a vnímaním vlastného tela. Spája vnútorné a symbolistické divadlo. Pracuje s obsahom i formou prejavu. Hľadá široké spektrum možností pohybu a estetickéj stylizácie. Venuje sa fyzickému divadlu a aj performatívnemu divadlu, ktoré mu umožňuje pracovať na improvizácii a bohatšej plasticite tela.

Režiroval napríklad Don Giovanniho, Hubičku, Jenufu, Medeu, Orfea, Arminia a scénické prevedenie koncertného diela od J. Haydna: Sedem posledných slov Kristových. Táto produkcia bola vysielaná slovenskou televíziou LUX.

MAREK MOKOŠ

Vo workshope s Marekom Mokošom budete pracovať na sebe a na vašom vnímaní vnútra a tela. Vaším nástrojom bude telo, hlas, emócie a pocity. Vaše telo sa stane obrazom sakrálneho priestoru i priestoru súčasného umenia. Budete sa snažiť vytvoriť improvizovaný príbeh s minimom slov a používaním živej hudby v otvorenom priestore, ktorý bude ponúkať otázky vnímania prázdnoty. Sami sa ponoríte do hĺbky tajomstiev vášho sveta a odhalíte v sebe, čo s vami robí prázdny priestor, ako zasahuje do vašej schopnosti vnímať metafyziku a naopak, ako v sebe objaviť symbol nad-poznania.

DIVADLO

SVETLO V ARCHITEKTÚRE

Už 20 rokov pôsobí na Katedre architektúry FUTU v Košiciach, kde vedie ateliér. Je praktizujúci architekt. K jeho najvýznamnejším dielam patrí spoluautorstvo na novostavbe Divadla Jonáša Záborského v Prešove, knižnice TU v Košiciach a na budovách Národných bánk v Poprade, Humennom a v Košiciach. Je autorom zasadacích priestorov Ústavného súdu SR v Košiciach a v značnej miere sa venuje interiérovej tvorbe a dizajnu.

Ťažiskom workshopu s Karolom Gregom bude prirodzené svetlo ako súčasť architektonického priestoru. Po vstupnej prednáške budete mať možnosť realizácie prostredníctvom modelu na túto tému.

KAROL GREGOR

ZUZANA PEKAROVÁ

Venuje sa textilnej tvorbe a textilnému dizajnu už viac ako dve desaťročia. V súčasnosti pracuje na Základnej umeleckej škole Imra Weinera Kráľa v Považskej Bystrici. Vo svojej tvorbe pracuje prevažne s textilným materiálom. Výsledkom jej tvorby sú autorsky tkané závesy, prikrývky, prestierania, a textilné miniatúry.

Dielňa Zuzany Pekárovej bude zameraná na vytváranie miniatúrnych obrazcov použitím textilného materiálu (prírodné, umelé priadze..) na malých maliarskych plátnach, drevených rámoch alebo inom spevnenom podklade. Pri vytváraní obrazov sa vám odhalí priestor na hľadanie konkrétnych alebo abstraktných predstáv alebo myšlienok, ktoré pretkávaním nadobudnú vizuálnu podobu textilnej miniatúry. Textilné miniatúry tak svojou technickou ako aj tvarovou variabilitou vám poskytnú možnosť odhaľovať vlastné predstavy a zachytiť podstatu vyjadrovanej myšlienky.

TEXTILNO-TKANÁ MINIATÚRA

Dotyk krásy vznikol uprostred slovenskej dominikánskej rodiny, ktorá si uvedomuje svoje poslanie vytvárať priestor pre krásu a umenie v živote človeka a aj takýmto spôsobom mu ponúknuť nové, až transcendentné horizonty. Prvé stretnutie sa uskutočnilo v užšom kruhu členov dominikánskej rehole v roku 2007 v Košiciach. Ďalšie stretnutia, ktoré boli aj vo Zvolene a Banskej Štiavnici, sa postupne otvárali stále širšiemu spektru záujemcov a ustálili sa okolo 18. februára – spomienky na bl. Fra Angelica (1395–1455), dominikána a významného predstaviteľa rannej talianskej renesancie, patróna umelcov.

DOTYK KRÁSY

Umenie je priestor zrozumiteľný každému človeku, nakoľko je jednou z dôležitých rovín ľudskej skúsenosti a komplexného poznania popri vede a viere. Je priestorom pre dialóg a porozumenie ľudí, ktorí môžu na prvý pohľad pôsobiť protichodne, ale práve cez umenie nachádzajú k sebe cestu. Preto je stretnutie Dotyk krásy, hoci nesené duchovným a náboženským rozmerom, otvorené pre každého človeka úprimne hľadajúceho pravdu, dobro a krásu, pre dialóg veriacich i neveriacich, ktorí sa môžu vzájomne obohatiť.

Každý ročník Dotyku krásy je na vybranú tému. Z posledných ročníkov možno spomenúť témy napr. Hlbina hlbine sa ozýva, Ticho, Jednoduchá až po koreňky vlasov. Dotyk krásy začína obvykle v piatok podvečer a končí v nedeľu na obed. Obsahuje prednášky k príslušnej téme z teórie a dejín umenia, tematickú prácu v tvorivých dielňach pod vedením profesionálnych umelcov (napr. maľba, hlina, hudba, fotografia, film), spoločné zdieľanie tvorby, výstavy, prezentácie, koncert i duchovný program.

DOMINIKÁNSKA RODINA NA SLOVENSKU

Rehoľa kazateľov je povolaná k prorockej účasti na živom dialógu, ktorý Boh neustále vedie s ľudstvom uprostred sveta. Je to možno paradox, ale dominikáni, kazatelia, sú povolaní viac času venovať načúvaniu ako rozprávaniu. Demokratický spôsob riadenia pozýva jej členov neustále načúvať bratom a sestrám v komunitách. Súcit nás otvára pre načúvanie radostí i bolestí ľudí, s ktorými žijeme. Heslo rehole – Veritas – je cestou otvorenia načúvajúcej mysle a srdca pri štúdiu. Sme povolaní načúvať Bohu i ľuďom, prítomným i tým, ktorí boli pred nami, pretože iba z tohto počúvania sa rodí „sväté kázanie“.

Rehoľa kazateľov si je od počiatku vedomá, že bola založená na kázanie a spásu duší. Dominikánska spiritualita sa zrodila na cestách, uprostred veľkých miest a na univerzitách. Črta dominikánskej spirituality, 'prítomnosť vo svete', znamená predovšetkým účasť na láske Boha k svetu. Kazateľ je poslaný, aby miloval svet ako Kristus a túži, aby svet poznal Jeho prítomnosť. Kázanie je spôsob, akým dominikáni odpovedajú na Ježišovo prikázanie lásky. Dominikánsky spôsob kázania je charakterizovaný hľadaním pravdy, dialógom, dôverou v rozum, pozornosťou voči každému jednotlivcovi, nádejou na dosiahnutie jednoty a podporou slobody.